

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ

Шинкаренко Іван Анатолійович

*аспірант кафедри економіки та бізнесу
Державного біотехнологічного університету*

Сучасні умови господарювання зміщують акценти результативності у бік тих суб'єктів ринку, які здатні найбільш оперативно адаптувати діяльність відповідно до змін ринкової ситуації, швидко розробити та ухвалити відповідні управлінські рішення. Оскільки, всі об'єкти матеріального світу при старінні, втраті актуальності можуть руйнуватися, і, найчастіше підприємства, не чекаючи на те, зазнають банкрутства та втрачають життєздатність. Підприємства, які розвиваються по інерції упускають значні чинники, які слід обов'язково врахувати в організації діяльності. Їх недооцінка призводить до нездатності фахівців та менеджерів відтворювати економічний цикл у запланованому режимі. У такому разі, планова діяльність не виконуватиме свою роль, а підприємство не буде мати можливості діяти стратегічно. Безперечно, що стратегічне планування розвитку підприємств в сучасних умовах викликає труднощі, перш за все, через високу швидкості змін.

За останні кілька років світ зазнав більших змін, ніж за останні століття, оскільки в сучасній економіці всі суспільні системи розвиваються в умовах становлення цифрової економіки. Процеси цифровізації відрізняються швидкими темпами та результати їхнього впливу відчувають усі економічні суб'єкти. Зокрема, цифрові технології широко використовуються при проектуванні та створенні прототипів виробів, для віддаленого управління та налаштування обладнання на виробничих підприємствах, у логістичних ланцюжках, телекомунікаціях, великих базах даних, блокчейні, криптовалюти тощо [2, с. 63]. Сьогодні вже практично неможливо уявити сучасну бізнес-модель підприємства, яка б у своїй діяльності не використовувала ті чи інші цифрові технології чи пристрої. Слід також зазначити, що взаємозв'язок бізнесу та цифрових технологій має двоякий характер: з одного боку, успіх підприємства в умовах цифрової економіки неможливий без використання інноваційних цифрових технологій, з іншого боку, сучасні цифрові технології трансформують управління підприємством та є основою його адаптивного розвитку.

Цифровий світ змінює поведінку сучасного споживача, який «...вимагає скорочення часу та зусиль, що витрачаються на придбання

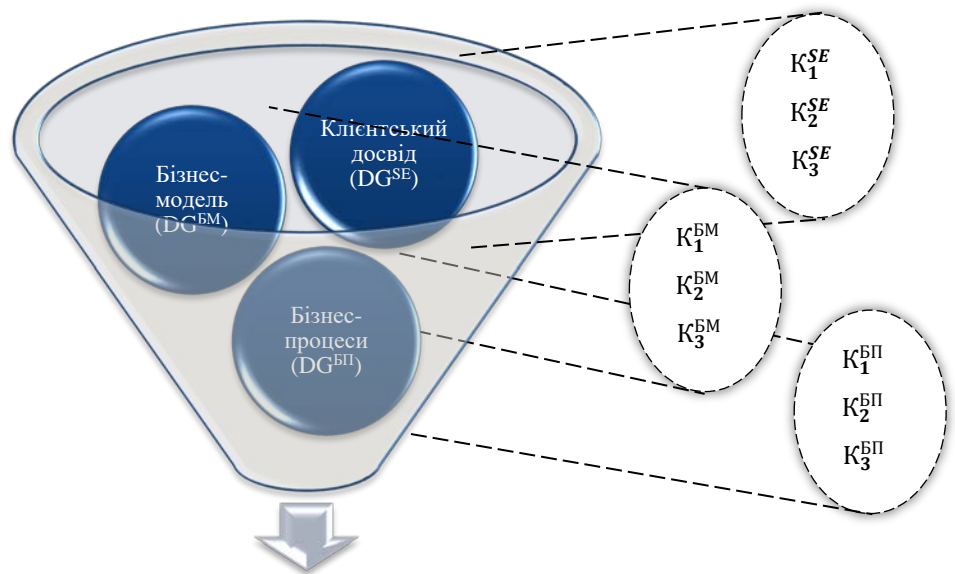
продукції, товарів або послуг» [4, с. 173]. Сьогодні, цифрові технології є ефективним інструментом управління лояльністю споживача.

Використання цифрових технологій у діяльності підприємств роздрібної торгівлі розширює можливості підвищення рівня їх конкурентоспроможності. Проте, активний розвиток цифрової економіки вносить зміни практично в усі бізнес-процеси підприємства роздрібної торгівлі. Деякі з них спрощуються та знижується їх вартість, інші – стають більш складними та підвищується їх вартість [1, с. 18]. Цифровізація трансформує існуючі та призводить до появи нових бізнес-процесів на підприємствах, що досить часто розширює спектр ризикоутворюючих чинників, призводить до виникнення нових видів ризиків і додаткових витрат.

В сучасних економічних умовах, всі учасники ланцюгу створення цінності, які націлені на збереження ринкових позицій та забезпечення ефективного адаптивного розвитку. А отже, процес цифрової трансформації є неминучим. В означеному аспекті заслуговує на увагу точка зору Г.Г. Чемерук, відповідно якої «...цифрова трансформація сьогодні стає головним трендом сучасності та радикальним чином перетворює сутнісні характеристики процесів усіх сфер суспільного життя» [4]. Цифрова трансформація вимагає зміщення фокусу уваги у напрямку підвищення адаптивності центрів обробки даних підтримки периферії. Цей процес також передбачає поступове усунення застарілих технологічних рішень, підтримка яких може бути дорогою для підприємств, а також трансформація культури, яка повинна підтримувати прискорені темпи обробки інформації, зумовлені цифровою трансформацією.

Здійснений аналіз наукової літератури та вивчення практичного досвіду діяльності підприємств торгівлі дозволило визначити основні елементи цифрової трансформації діяльності підприємства роздрібної торгівлі, які доцільним є розділити на три ключові блоки: бізнес-модель, бізнес-процеси та клієнтський досвід (рис. 1).

Зазначимо, що цифрова трансформація діяльності підприємства роздрібної торгівлі є достатньо складним організаційним та технологічним процесом, а в умовах орієнтації на споживача актуалізує необхідність врахування такого важливого елемента, як клієнтський досвід. Безумовно, управління клієнтським досвідом, його постійний розвиток та покращення є невід'ємною частиною цифрової трансформації. Однак, не всі визначення беруть до уваги важливість розгляду бізнес-моделі в контексті елемента цифрової трансформації. На нашу думку, розгляд саме елементів бізнес-моделі як елементи цифрової трансформації є необхідним, оскільки цифрова трансформація передбачає фундаментальний перегляд діючої бізнес-моделі підприємства.

Агрегований індикатор рівня цифрової трансформації підприємства ($R^{DG} = \{DG^{BM}; DG^{BP}; DG^{SE}\}$)

Умовні позначення:

DG^{SE} – індикатор цифровізації клієнтського досвіду; E_1^{SE} – субіндикатор розуміння вимог та запитів споживачів; E_2^{SE} – субіндикатор росту товарообороту; E_3^{SE} – субіндикатор цифровізації комунікаційних зв'язків із споживачами; DG^{BM} – індикатор цифровізації бізнес-моделі підприємства; E_1^{BM} – субіндикатор цифровізації торгового обслуговування; E_2^{BM} – субіндикатор створення цифрового бізнесу; E_3^{BM} – субіндикатор цифрової глобалізації; DG^{BP} – індикатор цифровізації бізнес-процесів підприємства; E_1^{BP} – субіндикатор цифровізації бізнес-процесів управління; E_2^{BP} – субіндикатор цифровізації основних бізнес-процесів; E_3^{BP} – субіндикатор цифровізації бізнес-процесів.

Рис. 1. Ключові елементи цифрової трансформації діяльності підприємств роздрібної торгівлі

Джерело: складено автором на основі узагальнення [1–4]

Список використаних джерел:

1. Гулей А.І., Язлюк Б.О., Гулей С.А. Формування нової цифрової ери на межі реального та віртуального соціально-економічного простору взаємодії. *Український журнал прикладної економіки*. 2018. Т. 3. № 2. С. 17–26.
2. Данілова Е.І. Методологія ризик-орієнтованого підходу до управління економічною безпекою підприємства. *Modern Economics*. 2018. № 12. С. 61–68.
3. Зоїдзе Д.Р., Різник О.М. Ризик-менеджмент як невід'ємна складова управління ризикозахищеністю сучасних підприємств. *Професійний менеджмент у сучасних умовах розвитку ринку* : матеріали VIII наук.-практ. конф. з міжнар. участю, м. Харків, 1 листопада 2019 р. Харків, 2019. С. 56–58.
4. Чмерук Г.Г. Інструменти цифрової трансформації суб'єктів господарювання. *Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво*. 2020. № 2 (113). С. 170–177.